

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра права

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з
навчально-виховної роботи

_____ Віталій БОЯРЧУК

“ _____ ” _____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Юридичний практикум

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Освітній ступінь «Бакалавр»

Львів
2024

Робоча програма дисципліни «Юридичний практикум» для студентів спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання.

Програму підготувала: доцент кафедри права, к.ю.н. Туркот О.А.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права
Протокол від « 28 » серпня 2024 року № 2

Завідувач кафедри _____ Г.І. Грещук
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії (ради) факультету управління, економіки та права.

Протокол від « 29 » серпня 2024 року № 1

Голова методичної комісії _____ В.М.Ковалів
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Освітній ступінь: «Бакалавр»

Спеціальність **081 «Право»**

Характеристика навчальної дисципліни: вибіркова

Кількість кредитів - 6

Загальна кількість годин – 180

Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат

Вид контролю: іспит

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 5

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Юридичні клініки: історія становлення та розвитку, їх мета, завдання та планування роботи.

Історія виникнення та розвитку юридичних клінік. Мета та завдання юридичних клінік. Види юридичних клінік та їх спеціалізація. Напрямки діяльності юридичної клініки. Стратегічне та оперативне планування діяльності юридичних клінік.

Тема 2. Професійна етика у діяльності юридичних клінік

Поняття юридичної етики. Етичні засади діяльності юридичної клініки. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт.

Тема 3. Діловодство та документування у юридичній клініці

Поняття та види документів. Класифікація документів. Документи в юридичній клініці. Діловодство та його значення у діяльності юридичної клініки. Порядок ведення внутрішньої документації в юридичній клініці.

Тема 4. Методика складання процесуальних документів

Поняття юридичної техніки. Інструменти юридичної техніки. Питання юридичної термінології у юридичних процедурах.

Тема 5. Практичні рекомендації щодо вдосконалення професійних функцій та завдань працівників юридичної клініки

Навички роботи з клієнтом. Консультування. Переговори. Посередництво, як спосіб позасудового вирішення спору. Гласність судового процесу як гарантія правового захисту

Тема 6. Аналіз справи та вироблення позиції по справі

Аналіз фактичних обставин справи. Методика аналізу правової основи. Аналіз доказів. Вироблення позиції по справі. Етапи вироблення та реалізації позиції по справі.

Тема 7. Приклади практичних рекомендацій щодо роботи з типовими справами в галузевому розрізі

Сімейне право. Справи про розлучення. Справи про позбавлення батьківських прав. Житлове право. Справи про виселення. Справи, пов'язані зі сплатою комунальних послуг. Приватизація житла. Надання житла, розподіл житлових приміщень. Інші справи з галузі Цивільного права. Справи про відшкодування шкоди. Справи про захист честі, гідності, ділової репутації. Справи про спадкування. Справи в сфері договірних відносин. Приклад вирішення трудового спору.

Тема 8. Представництво інтересів клієнта у судах

Етичні аспекти представництва інтересів клієнтів у судах. Представництво інтересів клієнтів у цивільному процесі. Представництво інтересів клієнтів в адміністративному процесі

Тема 9. Альтернативні способи вирішення правових спорів

Основні засади альтернативного вирішення соціальних конфліктів. Вирішення соціальних конфліктів шляхом переговорів та укладення мирової угоди. Вирішення соціальних конфліктів шляхом арбітражу

3. Результати вивчення дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Юридичний практикум» здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання**:

Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми «Право»):

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми «Право»):

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Юридичний практикум» здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми «Право»):**

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

3.1 Вимоги до знань та умінь

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: поняття юридичного клінічного руху в Україні; основні поняття етапів становлення юридичного клінічного руху у світі та Україні; поняття та зміст професійної етики юрисконсульта юридичної клініки; поняття методики складання процесуальних документів; особливості дисципліни, її основні поняття; особливості організації праці в юридичній клініці; організацію надання кваліфікованої відповіді клієнту юридичної клініки, особливості формування позиції по справі, формування альтернативних варіантів вирішення звернення; напрямки удосконалення системи надання юридичних послуг в Україні тощо.

Вміти: вміти надавати письмову відповідь клієнту; готувати процесуальні документи; складати позовні заяви; складати та оголошувати промову захисника під час судових дебатів; складати скаргу на дії державного або приватного виконавця під час неналежного виконання судового рішення; працювати як з нормативними актами внутрішнього законодавства так і з міжнародними актами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та іншими міжнародними актами, а також тлумачити їх відповідно до конкретних обставин; формувати власну точку зору по конкретній справі; –на рівні відтворення правильно оцінювати сутність та зміст конкретних правових явищ (ситуацій), орієнтуватися в чинному законодавстві тощо.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	всього	л	п	лаб	інд	с.р.	всього	л	п	лаб	інд	с.р.
1		2	3	4	5	6		7	8	9	10	11
	Рік підготовки 4 семестр 8					Рік підготовки семестр						
Тема 1. Юридичні клініки: історія становлення та розвитку, їх мета, завдання та планування роботи.	16	4	4			8	16	1	2			13
Тема 2. Професійна етика у діяльності юридичних клінік	16	2	4			10	16	1	2			13
Тема 3. Діловодство та документування у юридичній клініці	16	4	6			6	16	1	2			13
Тема 4. Методика	17	4	6			7	17	1	2			14

складання процесуальних документів												
Тема 5. Практичні рекомендації щодо вдосконалення професійних функцій та завдань працівників юридичної клініки	17	4	4			9	17	1	2			14
Тема 6. Аналіз справи та вироблення позиції по справі	17	2	4			11	17	1				16
Тема 7. Приклади практичних рекомендацій щодо роботи з типовими справами в галузевому розрізі	17	2	4			11	17	1				16
Тема 8. Представництво інтересів клієнта у судах	17	4	6			7	17	1				16
Тема 9. Альтернативні способи вирішення правових спорів	17	6	10			1	17	2	2			13
Екзамен	30					30	30	30				30
Усього годин	180	32	48			100	180	10	1 2			158

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1.	Юридичні клініки: історія становлення та розвитку, їх мета, завдання та планування роботи.	4
2.	Професійна етика у діяльності юридичних клінік	4
3.	Діловодство та документування у юридичній клініці	6
4.	Юридична техніка	6
5.	Практичні рекомендації щодо вдосконалення професійних функцій та завдань працівників юридичної клініки	4
6.	Аналіз справи та вироблення позиції по справі	4
7.	Приклади практичних рекомендацій щодо роботи з типовими справами в галузевому розрізі	4
8.	Представництво інтересів клієнта у судах	6
9.	Альтернативні способи вирішення правових спорів	10
	Разом	48

6. Теми винесені на самостійне навчання

№ з/п	Назва теми
1	Засади функціонування юридичної клініки.
2	Первинна правова допомога: поняття та види.

3	Стандарти діяльності юридичних клінік України, схвалені на Всеукраїнському З'їзді Асоціації юридичних клінік України (протокол № 02 від 19 червня 2014 р.).
4	Повноваження центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги.
5	Прогалини в нормативному регулюванні діяльності юридичних клінік України.
6	Європейські стандарти діяльності юридичних клінік.
7	Юридична етика і етика адвоката, співвідношення категорій.
8	Основні етичні принципи діяльності юридичної клініки.
9	Конфлікт інтересів у адвокатській роботі.
10	Особливості представництва окремих категорій клієнтів.

Самостійна робота може бути виконана у формі реферату. Тематика рефератів, вимоги до оформлення та оцінювання рефератів вказані у Методичних рекомендаціях з Юридичного практикуму для виконання практичних та самостійних робіт студентами економічного факультету денної форми навчання та студентів Навчально-наукового інституту заочної та післядипломної освіти спеціальність 081 «ПРАВО».

7. Методи і форми навчання

- 1. Словесні методи** – лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту;
- 2. Наочні методи** – лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.
- 3. Метод навчання за рівнем пізнавальної активності** - пояснювально-ілюстративний метод, метод відтворення, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.
- 4. Практичні методи** – виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань(кейсів) і тестів, ділові ігри, презентації, доповіді, реферати.

8. Методи і форми контролю:

- 1. Усне опитування** (індивідуальне, аналіз відповідей студентів).
- 2. Письмова аудиторна та позааудиторна практична перевірка** – аналіз розв'язків ситуативних завдань (кейсів) і тестів шляхом застосування чинного антидискримінаційного законодавства, аналіз рефератів, доповідей, презентацій, аналіз проведених ділових ігр.

Види контролю: поточний контроль - семестрова атестація у формі екзамену.

Форми контролю: усна, письмова, комбінована.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Сума балів	Екзам ен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	50	100
5	5	5	5	6	6	6	6	6			

10. Порядок оцінювання результатів навчання

На екзаменах з навчальної дисципліни «Юридичний практикум» кафедри права повинен знати нормативно-правові акти, які регулюють цю діяльність.

Екзаменаційні білети з дисциплін, містять 3 питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті з навчальних дисциплін кафедри отримує білет, на якому є пронумеровані питання та чисті аркуші паперу.

Студенти повинні бути максимально уважними даючи відповіді, щоб не помилитися.

Категорично заборонено використовувати будь-який додатковий матеріал (Кодекси, закони, мультимедія тощо).

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати

уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення екзамену у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

11. Критерії оцінювання знань студентів визначені у Положенні про критерії оцінювання ЛНУП.

12. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; методичні матеріали до семінарських, практичних занять; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

13. Рекомендована література

1. Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-17. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27. Ст. 282.
3. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 05.07.2012 Відомості Верховної Ради України. 2011. № 51. Ст. 577.
4. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404 - Відомості Верховної Ради України. 2016. № 30. Ст. 542.
5. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 394/96- ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 47. Ст. 256.
6. Про внесення змін до форми акта надання безоплатної вторинної правової допомоги та додатків до нього: Наказ Міністерства юстиції України від 30.04.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0518-15>.
7. Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 02.07.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>
8. Про затвердження Порядку ведення Координаційним центром з надання правової допомоги Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: Наказ Міністерства юстиції України від 30.04.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0517-15>
9. Про затвердження Порядку роботи громадської приймальні з надання безоплатної первинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 21.09.2011. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1114-11>
10. Про затвердження Порядку та критеріїв залучення органами місцевого самоврядування юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 15.06.2012. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0987-12>
11. Про затвердження стандартів якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі: Наказ Міністерства юстиції України від 25.02.2014. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0337-14>
12. Про затвердження Типового положення про установу з надання безоплатної первинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 28.03.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0474-12>
13. Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу: Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.08.2006 № 592. Офіційний вісник України. 2006. № 32. Ст. 2365.
14. Стандарти діяльності юридичних клінік України, схвалені на Всеукраїнському З'їзді Асоціації юридичних клінік України (протокол № 02 від 19.06.2014 р.). URL: https://www.naiiu.kiev.ua/files/urid_kliniky/normatyvnabaza/sduk_12032018.pdf

Література:

1. Allotti V. Mediation and Corporate Disputes: An Opportunity. 14 Eur. Company L., 50 (2019). 2023 HeinOnline. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcompl0014&div=13&id=&page=>
2. Bogdan Derevyanko, Olha Turkot. The genesis of corporate relations in Ancient Rome and their impact on Ukrainian legislation. Entrepreneurship, economy and law. №7. 2024. P.69-77. URL: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/7/7_2021.pdf
3. Derevyanko B. V., Pashkov V. M., Turkot O. A., Zahrisheva N. V., Bisiuk O. S. Addressing the issue of corporate raiding in Ukraine Problems and Perspectives in Management. Volume 18, Issue 1, 2024. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3551076.
4. Fernandez-Samaniego J., De Cortazar E.G.G., Albertosa L.P., Romero N., Vilatoro T. Mediation in Corporate Disputes in Spain. 14 Eur. Company L. 104 (2023) HeinOnline. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcompl0014&div=20&id=&page=>
5. Picker B.G. Mediation practice guide: a handbook for resolving business disputes. 2024. URL: <https://www.core-solutions.com/core/assets/File/Mediation%20Practice%20Guide,%20Core%20Review.pdf>
6. Player J. Mediation of Corporate Disputes in UK. 14 Eur. Company L. 104 (2019) HeinOnline. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcompl0014&div=21&id=&page=>
7. Rochlitz, M. (2019). Violent Pressure on Business and the Size of the Informal Economy: Evidence from Russian Regions. In A. Polese, C. Williams, I. Horodnic, & P. Bejakovic (Eds.), The Informal Economy in Global Perspective (pp. 173-193). Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-40931-3_10
8. Галай А. Спеціалізація юридичних клінік в Україні: QUO VADIS? Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2023. № 1. С. 10-18.
9. Галай А. Становлення юридичної освіти в Україні та у деяких інших країнах світу. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2022. № 4. С. 39-48.
10. Гиляка О.С. Юридичний документ: поняття, особливості, види: дис.... канд. юрид. наук. Харків, 2023. 238 с.
11. Деякі питання документування управлінської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55-2018-п. Офіційний Вісник України. 222. № 23. Ст. 170.
12. Етичний кодекс юридичної клініки в Україні. URL: 2024. <http://pravo.legalspace.org/?news=380&lang=ukr>
13. Загорулько Є.О. Оскарження рішень і дій органів державної виконавчої служби, пов'язаних із застосуванням заходів адміністративного примусу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2024. № 40. С. 18-22.
14. Іванницький С. Принципи адвокатури. Юридична Україна. 2024. № 10-12. С. 117-130.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua/> - Офіційний сайт Президента України;
2. <http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України;
3. <http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал Кабінету Міністрів України;
4. <http://vkksu.gov.ua/> – Офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
5. <http://reyestr.court.gov.ua> – Офіційний сайт єдиного державного реєстру судових рішень України;
6. <http://www.rada.kiev.ua/laws/pravo/all/sites.htm> – перелік серверів державних органів на сайті Верховної Ради України;
7. <http://www.scourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховного Суду України;
8. <http://www.minjust.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства юстиції України;
9. <http://www.constcourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Конституційного Суду України;
10. <http://www.cvk.ukrpack.net/> – Офіційний сайт Центральної виборчої комісії.